

Lausunto

25.01.2021

Asia: VN/10164/2019

Lausuntopyyntö vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti pykälään 4 a § Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Selkiyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten rajanvetoa? Jos ei, miten säännöstä tulisi muuttaa?

Kyllä

2. Esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Asiakaslähtöisyys paranee, vaikuttaa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden pysyvyyteen, asiakkaat saavat laadukkaampaa sosiaalityötä, mahdollistaa suunnitelmallisen työskentelyn, kuormittavuus vähenee, parantaa lapsikohtaista sijaishuollon valvontaa, vanhempien kanssa työskentely lisääntyy.

3 a. Vastaavatko 15 §:n täsmennykset tätä tavoitetta?

Kyllä

3 b. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Tiivistää sote-yhteistyötä ja asiakas saa palvelut yhdestä paikasta ja oikea-aikaisesti. Vaatii terveydenhuollon puolella peruspalvelujen vahvistamista.

4. Ehdotuksessa esitetään säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta voimassa olevan lastensuojeluasian vireille tulon sijaan. Tavoitteena on, että tämä vahvistaisi sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin ensisijaisuutta. Onko ehdotettu sääntely tarkoituksenmukainen asetetun tavoitteen kannalta?

Kyllä

Vapamuotoiset huomiot kohdasta 4

-

5. Ehdotuksessa esitetään lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä sääntämistä. Mitä käytännön vaikutuksia tällä sääntelyllä olisi?

Asiakkaalle selkiytyisi milloin asiakkuus on päättynyt. Työntekijä joutuu myös arvioimaan asiakkuuden päättymistä. Poistaa ns. haamuasiakkaat tilastoista.

6 a. Arvioitko ehdotetun säädöksen johtavan käytännössä avohuollon palvelujen kehittämiseen?

Kyllä pääosin

6 b. Miten arvioitte tämän tavoitteen toteutuvan ehdotetun säännöksen avulla?

Riskit tukitoimen järjestämisessä liittyvät olemassa olevien toimintaresurssien riittävyyteen.

7. Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulisi aina arvioida yksilöllisesti lapsen etu, lapsen tarpeita vastaava kuntoutuksellinen osaaminen ja lapsen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muun opetuksen sekä siihen tarvittavan tuen varmistaminen. Millaisia vaikutuksia näette ehdotetulla sääntelyllä olevan sijaishuoltopaikan valintaan ja sitä koskevaan päätöksentekoon? Onko pykälän sääntely asetettujen tavoitteiden näkökulmasta riittävä?

Lapsen etu ja tarpeet on aina ensisijaisia. Haasteen muodostaa sopivien sijaishuoltopaikkojen rajallinen saatavuus. Varsinkin silloin kun on kyse erityisosaamista vaativista tarpeista.

Pykälän sääntely on riittävä, mutta käytännössä esim. kiireellisissä tilanteissa sen toteuttaminen saattaa muodostua haasteelliseksi.

8. Lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen tukemista ehdotetaan vahvistettavan erityisesti sijaishuollon aikana (49 a §, 50 §, 52 a §, 57 § ja 60 d §). Miten ehdotettu sääntely vastaa lapsen sijaishuollon aikaiseen tuen tarpeeseen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisessa?

Hyvä että vahvistetaan lapsen sivistyksellisiä oikeuksia sijaishuollon aikana ja että oppilaitosten ja lastensuojelun välistä yhteistyötä tiivistetään.

9 a. Onko 49 a §:n sääntely vaativasta sijaishuollosta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä pääosin

9 b. Mitä käytännön vaikutuksia ehdotuksella olisi?

Sääntely on tarkoituksenmukainen, mutta vaatii yhteisiä toimintamalleja ja yhteistyön lisäämistä, että voidaan toteuttaa ja velvoittavampaa lainsäädäntöä terveydenhuollon ja muiden toimijoiden palveluihin.

10. Selkeyttääkö ehdotettu muotoilu erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 10

Lähtökohtaisesti pidempi jakso on katsottava kuntouttavammaksi. Mahdollistaa kuntouttavan työskentelyn, johon on integroitu päihde- ja mielen terveystyön osaaminen.

11 a. Vastaako ehdotettu muotoilu näihin tavoitteisiin?

Kyllä

11 b. Millaisia vaikutuksia erityisen huolenpidon jakson pidentämisellä olisi?

-

12. Erityisen huolenpidon jakson päätöksenteko: Millaisia vaikutuksia olisi nykyisen päätöksentekorakenteen (30 + 60 vrk) muuttamisella siihen, että jatkossa yksi päätös mahdollistaisi enimmillään 90 vuorokauden erityisen huolenpidon jakson ja sen jälkeen tarvittaessa enimmillään toisen 90 vuorokauden jakson?

On hyvä, koska antaa mahdollisuuden suunnitelmalliselle ja pitkäkestoiselle työskentelylle.

Jää pois turhaa byrokraattista työtä ja helpottaa päätöksentekoa.

13. Onko ehdotettu erityisen huolenpidon asumisyksiköiden henkilöstöresurssi (59 a §) riittävä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 13

-

14 a. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

14 b. Mitä vaikutuksia sillä olisi?

Hyvä keskittää osaamista, mutta EHO-paikkojen määrä on jo tällä hetkellä riittämätön. Paikkojen riittävyyttä pitäisi seurata valtakunnallisesti

15. Miten 11 luvun säännökset rajoituksista toteuttavat sijaishuollossa olevien lasten perus- ja ihmisoikeuksia?

Määrittelee tarkemmin kuin laissa aiemmin

63 § Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

Osaltaan selkiyttää, mutta toisaalta aiheuttaa lyhyiden ja toistuvien päätöstenteeon tarvetta ja niihin liittyvää byrokratiaa.

65 § Aineiden ja esineiden haltuunotto

Helpottaa käytännön työskentelyä.

66 § Henkilöntarkastus

Lisää turvallisuutta.

68 § Kiinnipitäminen

On hyvä selkeyttää, että on pelkästään turvaamista koskeva toimenpide.

69 § Liikkumisvapauden rajoittaminen

On hyvä, että mahdollisuus tehdä pidempi lvr esim. vakavasti päihteillä oirelevien kohdalla.

Vaatii tällöin tarkempaa seurantaa sosiaalityöntekijältä rajoituksen aikana.

69 a § Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

On hyvä asia.

Ristiriita lainsäädännössä; Lastensuojelulaitoksella on velvoite tehdä katoamisilmoitus, mutta lainsäädännöissä ls-laki, poliisin toiminta ja hätäkeskuksen toiminta on ristiriidassa tällä hetkellä katoamisilmoituksen suhteen.

70 § Eristäminen

Maksimiajan lyhentäminen lisää riskitekijöitä moniongelmaisten kanssa työskentelyyn. Yhteistyö terveydenhuollon kanssa tulisi olla toimivampaa.

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

Lisää arviointia ja päätöksenteon tarvetta.

17 a. Toteuttaako säännös tätä tavoitetta?

Kyllä

17 b. Millaisia vaikutuksia ehdotetulla 71 §:ssä säädetyillä erityisillä rajoituksilla näette olevan lapsen päihdehoidon ja -kuntoutuksen toteuttamiseen?

Helpottaa yhteyden katkaisemista haitallisiin kontakteihin ja selkiyttää yhteydenpidon rajoittamista.

18. Miten 69 a §:ssä ehdotetut muutokset mahdollistavat luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamisen?

Yksinkertaistaa mikäli toimintamalli on kaikilla toimijoilla sama mielellään valtakunnallisesti.

19. Miten tehokkaasti ehdotettu 73 §:n mukainen säännös toteuttaa eristämisen täytäntöönpanon valvontaa?

Ilmoittaminen lisää läpinäkyvyyttä mutta lisää byrokratiaa. Vaikea arvioida kokonaisuutta.

20. Miten tehokkaasti ehdotettu 74 §:n säännös kirjaamisveloitteesta ja toimittaminen kuukausittain aluehallintovirastoon toteuttaa rajoitustoimenpiteiden valvontaa?

Tekee rajoitustoimenpiteitä näkyviksi ja lisää asiakkaan oikeusturvaa. Avin valvovana viranomaisena on helpompi puuttua rajoitustustoimenpiteiden käyttöön, kun ne ilmoitetaan.

21. Ovatko ehdotetut jälkihuollon sisältöä koskevat täsmennykset riittäviä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 21

-

22. Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen. Vastaisiko ehdotetun lain 2 § vaativan sijaishuollon tarpeisiin?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 22

-

23 a. Pykälä x tai pykälät x-x §:t ovat hyvät ehdotetussa muodossa.

-

23 b. Muutosehdotus pykälään x:

-

23 c. Muutosehdotus pykälän x perusteluihin:

-

Vepsäläinen Ritva
Kuopion kaupunki / perusturvan palvelualue - Sosiaalityön päällikkö Heli
Pärnänen, aikuissosiaalityö ja lapsiperhepalvelut